

DOI: 10.33663/0869-2491-2026-37-902-910

УДК 343.343.6+351.746.1

І. Є. ХАРЧЕНКО,аспірант Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України***ORCID: 0009-0008-8751-7833**

НЕЗАКОННЕ ПЕРЕТИНАННЯ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ (ст. 332² КК УКРАЇНИ): ТЛУМАЧЕННЯ ОКРЕМИХ ОЗНАК СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ

У статті висвітлюється проблема телеологічного тлумачення ознак складу незаконного перетинання державного кордону України (ст. 332² КК України) крізь призму концепції проекту цього кримінального закону, відображену в Пояснювальній записці до нього. Зроблено такі основні висновки: 1) злочин, передбачений цією статтею, може вчинятися лише у формі незаконного перетинання державного кордону України; 2) альтернативність характерна для суб'єкта кримінального правопорушення а) будь-яка особа; б) особа, якій заборонено в'їзд на територію України; 3) представник підрозділу збройних сил чи інших силових відомств держави-агресора); 3) об'єктивна сторона складу злочину, передбаченого ст. 332² КК України, охоплює як виїзд особи за територію України, так і в'їзд на її територію; 4) спосіб вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 332² КК України, є обов'язковою ознакою вказаного складу кримінального правопорушення в цілому; б) мета заподіяння шкоди інтересам держави повинна бути встановлена виключно у разі, коли незаконно перетинає державний кордон України будь-яка особа, окрім особи, якій заборонено в'їзд на територію України або представника підрозділу збройних сил чи інших силових відомств держави-агресора.

Ключові слова: незаконне перетинання державного кордону України, концепція проекту нормативно-правового акта, Пояснювальна записка, суспільно небезпечне діяння, спосіб вчинення кримінального правопорушення, суб'єкт кримінального правопорушення, мета вчинення кримінального правопорушення, мета заподіяння шкоди інтересам держави, особа, якій заборонено в'їзд на територію України, представник підрозділів збройних сил чи інших силових відомств держави-агресора.

Kharchenko Ihor. Illegal crossing of the state border of Ukraine (article 332² of the Criminal code of Ukraine): interpretation of certain elements of the crime

The article highlights the problem of teleological interpretation of the elements of illegal crossing of the State border of Ukraine (Article 332² of the Criminal Code of Ukraine) through the prism of the concept of the draft criminal law reflected in the Explanatory Note to it. The following main conclusions are made: 1) the crime under

* **Kharchenko Ihor**, Postgraduate Student of Koretsky Institute of State and Law of the NAS of Ukraine

this Article can be committed only in the form of illegal crossing of the state border of Ukraine; 2) the alternative is characteristic of the subject of the criminal offense a) any person; b) a person who is prohibited from entering the territory of Ukraine; 3) a representative of a unit of the armed forces or other law enforcement agencies of the aggressor state); 3) the objective side of the crime under Art. 332² of the Criminal Code of Ukraine covers both departure of a person from the territory of Ukraine and entry into its territory; 4) the method of committing a criminal offense under Art. 332² of the Criminal Code of Ukraine is a mandatory feature of the said criminal offense as a whole; 6) the purpose of harming the interests of the state should be established only in the case when any person, except for a person who is prohibited from entering the territory of Ukraine or a representative of a unit of the armed forces or other law enforcement agencies of the aggressor state, illegally crosses the state border of Ukraine.

Keywords: *illegal crossing of the state border of Ukraine, concept of the draft legal act, Explanatory Note, socially dangerous act, method of committing a criminal offense, subject of a criminal offense, purpose of committing a criminal offense, purpose of harming the interests of the state, person who is prohibited from entering the territory of Ukraine, representative of units of the armed forces or other law enforcement agencies of the aggressor state.*

Вступ. У ст. 332² Кримінального кодексу України (далі – КК) передбачається кримінальна відповідальність за перетинання державного кордону України з метою заподіяння шкоди інтересам держави або особою, якій заборонено в'їзд на територію України, або представниками підрозділів збройних сил чи інших силових відомств держави-агресора у будь-який спосіб поза пунктами пропуску через державний кордон України або в пунктах пропуску через державний кордон України без відповідних документів, або за документами, що містять недостовірні відомості. Ця стаття була заноно включена у КК Законом України від 18.10.2018 № 2599-VIII¹ після кількарічної відсутності кримінальної відповідальності за такі дії (ст. 331 було виключено з КК на підставі Закону України від 18.05.2004 № 1723-IV²). Проте на сьогодні виникають питання щодо розуміння окремих ознак складу злочину, передбаченого ст. 332² КК, ураховуючи концепцію проєкту кримінального закону у формі Пояснювальної записки до законопроєкту (реєстр. № 7017 від 02.08.2017)³. Саме з'ясування мети прийняття кримінального закону є основою телеологічного тлумачення ознак складу злочину, передбаченого ст. 332² КК.

Огляд літератури. У науковій літературі проблема встановлення ознак незаконного перетинання державного кордону України була предметом дослідження таких науковців, як О. Б. Ганьба, К. Д. Кулик, Ю. Б. Курилюк, В. О. Навроцький, Т. Б. Ніколаєнко, Н. А. Орловська, А. М. Притула, Ю. П. Степанова, В. В. Федосєєв, М. І. Хавронюк, С. І. Халимон та ін. Водночас слід зауважити, що на сьогодні поза увагою науковців залишається питання телеологічного тлумачення ознак складу злочину, передбаченого ст. 332² КК.

Постановка проблеми. Як відомо, телеологічне (цільове) тлумачення – це інтелектуально-вольова діяльність суб'єктів тлумачення, спрямована на з'ясування смислу кримінально-правової норми крізь призму тих цілей і завдань, які ставляться перед кримінальним правом загалом, окремими його інститутами та нормами, а також випливають із системності права⁴. При цьому телеологічний спосіб тлумачення кримінально-правової норми може бути використаний передусім через з'ясування суті концепції проекту відповідного кримінального закону, викладеною в пояснювальній записці до нього. Концепція законопроекту – це аналітично-нормативна модель із варіантами правової поведінки, орієнтовною структурою законопроекту, можливими наслідками й оцінкою ефективності закону⁵. Концепція законопроекту повинна містити, зокрема, характеристику предмета й цілей майбутнього закону⁶. Як було зазначено вище, у Пояснювальній записці до законопроекту (реєстр. № 7017 від 02.08.2017) міститься мета його прийняття, що буде необхідним для встановлення змісту ознак складу злочину, передбаченого ст. 332² КК.

Виклад основного матеріалу. Як зазначалося, Законом України від 18.10.2018 № 2599-VIII) КК доповнено ст. 332², яка передбачає відповідальність за незаконне перетинання державного кордону України.

Як убачається зі змісту Пояснювальної записки до вказаного закону, його проект розроблено з метою *сприяння забезпеченню захисту суверенітету та територіальної цілісності України шляхом криміналізації незаконного перетину державного кордону представниками держави-агресора (виділено нами. – Авт.)*. Водночас проектом цього закону, який було подано його авторами до першого читання, пропонувалося встановити кримінальну відповідальність за перетинання державного кордону України особою, яка має громадянство (підданство) держави-агресора, або іншою особою *в інтересах держави-агресора, що суперечать національним інтересам України (виділено нами. – Авт.)*, будь-яким способом поза пунктами пропуску через державний кордон України або в пунктах пропуску через державний кордон України без відповідних документів або за документами, що містять недостовірні відомості.

На обґрунтування необхідності встановлення кримінальної відповідальності за ці діяння розробники законопроекту посилалися на те, що незаконне проникнення на територію України представників держави-агресора вже саме по собі несе чималу суспільну небезпечність та ставили за мету прийняття зазначеного закону посприяти захисту державного суверенітету та територіальної цілісності України.

Водночас після обговорення та висловлення зауважень до законопроекту в остаточній редакції цього закону встановлено кримінальну відповідальність, передбачену ч. 1 ст. 332² КК, за перетинання державного кордону з метою заподіяння шкоди інтересам держави або особою, який заборонено в'їзд на територію України, або представниками підрозділів збройних сил чи

інших силових відомств держави-агресора в будь-який спосіб поза пунктами пропуску через державний кордон України або в пунктах пропуску через державний кордон України без відповідних документів, або за документами, що містять недостовірні відомості.

Відповідно до підходів, висловлених такими науковцями, як Ю. Б. Курилюк, К. Д. Кулик, А. М. Притула, з об'єктивної сторони вказане кримінальне правопорушення характеризується дією у вигляді незаконного перетинання державного кордону України, тобто активною поведінкою особи, яка спрямована на цілеспрямоване порушення нею приписів відповідних нормативно-правових актів щодо встановленого порядку перетинання державного кордону України та може проявитися в декількох формах: 1) будь-яким способом (пішки, на автотранспорті, вплав тощо) поза пунктами пропуску через державний кордон України; 2) будь-яким способом (як приховано чи прориваючись, так і ні) у пунктах пропуску через державний кордон України без відповідних документів; 3) будь-яким способом (як приховано чи прориваючись, так і ні) у пунктах пропуску через державний кордон України за документами, що містять недостовірні відомості⁷.

На думку Ю. Б. Курилюка, К. Д. Кулика, суб'єктами цього злочину виступають: 1) особа, яка має на меті незаконно перетнути державний кордон України з метою заподіяння шкоди інтересам держави; 2) особа, якій заборонено в'їзд на територію України; 3) представник підрозділу збройних сил чи інших силових відомств держави-агресора⁸.

У Науково-практичному коментарі КК за редакцією М. І. Мельника і М. І. Хавронюка 2019 року, з об'єктивної сторони злочин, передбачений ст. 332² КК, може проявитися в трьох формах, перша з яких характеризується спеціальною метою, а дві других – спеціальним суб'єктом: 1) перетинання державного кордону України з метою заподіяння шкоди інтересам держави; 2) перетинання державного кордону України особою, якій заборонено в'їзд на територію України; 3) перетинання державного кордону України представником підрозділу збройних сил чи іншого силового відомства держави-агресора. Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони складу злочину, незалежно від його форми, як зазначено в цьому коментарі, є спосіб його вчинення. Йдеться про перетинання державного кордону України: а) в будь-який спосіб – якщо воно відбувається поза пунктами пропуску через державний кордон України; б) без відповідних документів, або за документами, що містять недостовірні відомості, – якщо воно відбувається в пунктах пропуску через державний кордон України. Суб'єктивна сторона злочину характеризується умислом. Злочин у першій його формі також характеризується спеціальною метою заподіяння шкоди інтересам держави⁹.

Отже, на сьогодні мають місце розбіжності в поглядах науковців щодо таких ознак складу незаконного перетинання державного кордону України (ст. 332² КК). Вони стосуються такого: 1) чи охоплює об'єктивна сторона складу злочину, передбаченого ст. 332² КК, діяння, пов'язане з виїздом за

територію України, чи її ознакою є таке діяння, як в'їзд (проникнення) на її територію; 2) чи є обов'язковою ознакою кожної альтернативної форми об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 332² КК, спосіб його вчинення, а саме: у будь-який спосіб поза пунктами пропуску через державний кордон України або в пунктах пропуску через державний кордон України без відповідних документів, або за документами, що містять недостовірні відомості; 3) хто є суб'єктами кримінального правопорушення, передбаченого ст. 332² КК України; 4) чи є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 332² КК, мета заподіяння шкоди інтересам держави для кожної з форм його вчинення та для кожного із суб'єктів.

Передусім доцільно визначитися з кількістю альтернативних дій, передбачених законодавцем у ст. 332² КК. Як було зазначено вище, науковці здебільшого зазначають, що незаконне перетинання державного кордону може бути вчинено трьома альтернативними діями, виокремлюючи три форми об'єктивної сторони відповідного складу злочину. Такий підхід вочевидь зумовлений тим, що в диспозиції ч. 1 цієї статті вжито розділовий сполучник «або», який вказує на альтернативні суспільно небезпечні діяння, в яких полягає незаконне перетинання державного кордону України. Водночас погодитися з таким підходом не можемо. Адже альтернативність завжди повинна стосуватися певних однопорядкових явищ. Тобто, окрім перетинання державного кордону України з метою заподіяння шкоди інтересам держави, повинно бути передбачено ще хоча б одне суспільно небезпечне діяння, відмінне від перетинання. Однак інше альтернативне діяння законодавець у ст. 332² КК не закріпив. Це означає, що злочин, передбачений у цій статті, може вчинятися в єдиній формі, а саме у формі незаконного перетинання державного кордону України.

Альтернативність, на нашу думку, характерна для такої ознаки, як суб'єкт кримінального правопорушення. Ним відповідно є: а) будь-яка особа; б) особа, якій заборонено в'їзд на територію України; 3) представник підрозділу збройних сил чи інших силових відомств держави-агресора.

Як зазначалося вище, первісною метою прийняття законопроекту згідно з Пояснювальною запискою до нього було сприяння забезпеченню захисту суверенітету та територіальної цілісності України шляхом криміналізації незаконного перетину державного кордону представниками держави-агресора. Водночас зазначена мета прийняття законопроекту містилася в Пояснювальній записці до законопроекту в першому читанні, в якому пропонувалося передбачити кримінальну відповідальність таких осіб, як особи, яка має громадянство (підданство) держави-агресора, або іншої особи в інтересах держави-агресора, що суперечать національним інтересам України. Проте до другого читання таке формулювання було змінено на більш широке. Адже законодавець шляхом передбачення альтернативних суб'єктів злочину встановив можливість визнавати ним і будь-яку особу, незалежно від належності до громадянства будь-якої держави.

З огляду на те, що до другого читання текст законопроекту зазнав суттєвих змін, які полягають передусім у можливості визнання суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 332² КК будь-яку особу, а Пояснювальна записка до законопроекту в другому читанні його розробниками не була сформульована та знову подана в пакеті з цим законопроектом, то мету, визначену в Пояснювальній записці до законопроекту в першому читанні (а саме – мета сприяння забезпеченню захисту суверенітету та територіальної цілісності України шляхом криміналізації незаконного перетину державного кордону представниками держави-агресора), не можна використовувати для телеологічного тлумачення норми, передбаченої у ст. 332² КК.

Отже, доходимо висновку, що об'єктивна сторона складу злочину, передбаченого ст. 332² КК, охоплює як виїзд за територію України, так і в'їзд на її територію. Таке тлумачення можливе ще й з огляду на те, що законодавець у диспозиції цієї статті жодних винятків чи обмежень у в'їзді чи виїзді з території України не містить, передбачивши кримінальну відповідальність за незаконне перетинання державного кордону України.

З огляду на те, що у ст. 332² КК передбачене єдине суспільно небезпечне діяння, а не кілька альтернативних діянь, як стверджується в науковій літературі, спосіб вчинення кримінального правопорушення, визначений у диспозиції ч. 1 цієї статті, а саме вчинення діяння в будь-який спосіб поза пунктами пропуску через державний кордон України або в пунктах пропуску через державний кордон України без відповідних документів, або за документами, що містять недостовірні відомості, стосується саме цього суспільно небезпечного діяння. Спосіб як ознака об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, не може передбачатися сам по собі, у відриві від суспільно небезпечного діяння. Спосіб характеризує, розвиває та уточнює таку ознаку об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, як діяння, яким, нагадуємо, є незаконне перетинання державного кордону України.

Відтак доходимо висновку, що спосіб вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 332² КК, а саме вчинення діяння в будь-який спосіб поза пунктами пропуску через державний кордон України або в пунктах пропуску через державний кордон України без відповідних документів, або за документами, що містять недостовірні відомості, характерний для незаконного перетинання державного кордону України, є обов'язковою ознакою вказаного складу кримінального правопорушення, а тому підлягає встановленню щоразу, коли йдеться про кримінально-правову оцінку дій будь-якої особи, особи, якій заборонено в'їзд на територію України, представника підрозділу збройних сил чи інших силових відомств держави-агресора. Більше того, незаконне перетинання державного кордону України немислиме в будь-який інший спосіб, окрім того, що передбачений законодавцем у ст. 332² КК.

Водночас вважаємо, що з урахуванням формулювання диспозиції ч. 1 цієї статті, мета заподіяння шкоди інтересам держави повинна бути встановлена виключно у разі, коли незаконно перетинає державний кордон України будь-яка особа, окрім особи, якій заборонено в'їзд на територію України або представника підрозділу збройних сил чи інших силових відомств держави-агресора. Таке формулювання доцільно скоригувати, поширивши мету спричинення шкоди інтересам держави на випадки незаконного перетинання державного кордону України будь-якими особами.

Висновки. Ураховуючи викладене, доходимо таких основних висновків:

1) злочин, передбачений ст. 332² КК, може вчинятися в єдиній формі, а саме у формі незаконного перетинання державного кордону України;

2) альтернативність характерна для такої ознаки, як суб'єкт кримінального правопорушення, яким є: а) будь-яка особа; б) особа, якій заборонено в'їзд на територію України; 3) представник підрозділу збройних сил чи інших силових відомств держави-агресора;

3) мету, визначену в Пояснювальній записці до законопроекту в першому читанні (а саме – мета сприяння забезпеченню захисту суверенітету та територіальної цілісності України шляхом криміналізації незаконного перетину державного кордону представниками держави-агресора), не можна використовувати для телеологічного тлумачення норми, передбаченої у ст. 332² КК, оскільки законопроект до другого читання зазнав суттєвих змін;

4) об'єктивна сторона складу злочину, передбаченого ст. 332² КК, охоплює як виїзд особи за територію України, так і в'їзд на її територію;

5) спосіб вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 332² КК, а саме вчинення діяння в будь-який спосіб поза пунктами пропуску через державний кордон України або в пунктах пропуску через державний кордон України без відповідних документів, або за документами, що містять недостовірні відомості, характерний для незаконного перетинання державного кордону України, є обов'язковою ознакою вказаного складу кримінального правопорушення в цілому;

6) мета заподіяння шкоди інтересам держави повинна бути встановлена виключно у разі, коли незаконно перетинає державний кордон України будь-яка особа, окрім особи, якій заборонено в'їзд на територію України або представника підрозділу збройних сил чи інших силових відомств держави-агресора.

1. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за незаконне перетинання державного кордону України: Закон України від 18.10.2018 № 2599-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2599-19#n6> 2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо перетинання державного кордону України: Закон України від 18.05.2004 № 1723-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1723-15#Text> 3. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за незаконне перетинання державного кордону» (ре-

стр. № 7017 від 02.08.2017). URL: https://w2.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=7017&skl=9 4. Капліна О. В. Телеологічне (цільове) тлумачення норм кримінального процесуального права. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2011. № 4 (67). С. 181. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/7456/1/Kaplina_170.pdf 5. Законопроекування / за ред. О. Л. Копиленка, О. В. Богачової. Київ: Реферат, 2010. С. 49–50. 6. Червінська Н. В. Концепція законопроекту та її значення для підвищення якості законів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. № 74. С. 59. 7. Курилюк Ю. Б. Незаконне перетинання державного кордону України: деякі аспекти складу злочину. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 4. С. 317. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/158/146> DOI: <https://doi.org/10/36695/2219-5521.4.201954>; Кулик К. Д. Незаконне перетинання державного кордону України: кримінально-правова та кримінологічна характеристика. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 11. С. 406. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-11/93>; Притула А. М. Незаконне перетинання державного кордону України як нова «мертва» норма Кримінального кодексу України. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2018. № 17. С. 153. 8. Курилюк Ю. Б. Незаконне перетинання державного кордону України: деякі аспекти складу злочину. Там само. С. 317; Кулик К. Д. Незаконне перетинання державного кордону України: кримінально-правова та кримінологічна характеристика. Там само. С. 406. 9. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 7-ме вид., перероб. та доповн. Київ: Юрид. думка, 2010. 1288 с.

References

1. Pro vnesennia zmin do Kryminalnogo ta Kryminalnogo protsesualnogo kodeksiv Ukrainy shchodo vidpovidalnosti za nezakonne peretynnannia derzhavnoho kordonu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 18.10.2018 № 2599-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2599-19#n6> (in Ukr.). 2. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo peretynnannia derzhavnoho kordonu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 18.05.2004 № 1723-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1723-15#Text> (in Ukr.). 3. Poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zminy do Kryminalnogo kodeksu Ukrainy shchodo vidpovidalnosti za nezakonne peretynnannia derzhavnoho kordonu» (reiestr. № 7017 vid 02.08.2017). URL: https://w2.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=7017&skl=9 (in Ukr.). 4. Kaplina O. V. Teleolohichne (tsilove) tлумachennia norm kryminalnogo protsesualnogo prava. Pytannia borotby zi zlochynnistiu. 2011. № 4 (67). S. 181. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/7456/1/Kaplina_170.pdf (in Ukr.). 5. Zakonoproektuvannia / za red. O. L. Kopylenka, O. V. Bohachovoi. Kyiv: Referat, 2010. S. 49–50 (in Ukr.). 6. Chervinska N. V. Kontseptsiaia zakonoproektu ta yii znachennia dlia pidvyshchennia yakosti zakoniv. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. 2014. № 74. S. 59 (in Ukr.). 7. Kuryliuk Yu. B. Nezakonno peretynnannia derzhavnoho kordonu Ukrainy: deiaki aspekty skladu zlochyну. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2019. № 4. S. 317. DOI: <https://doi.org/10/36695/2219-5521.4.201954> (in Ukr.); Kulyk K. D. Nezakonno peretynnannia derzhavnoho kordonu Ukrainy: kryminalno-pravova ta kryminolohichna kharakterystyka. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2024. № 11. S. 406. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-11/93> (in Ukr.); Prytula A. M. Nezakonno peretynnannia derzhavnoho kordonu Ukrainy yak nova «mertva» norma kryminalnogo kodeksu Ukrainy. *Visnyk Pivdennoho rehionalnogo tsentru Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2018. № 17. S. 153 (in Ukr.). 8. Kuryliuk Yu. B. Nezakonno peretynnannia derzhavnoho kordonu Ukrainy: deiaki aspekty skladu zlochyну. Там само. S. 317 (in Ukr.); Kulyk K. D. Nezakonno peretynnannia derzhavnoho kordonu Ukrainy: kryminalno-pravova ta kryminolohichna kharakterystyka. Там само. S. 406 (in

Ukr.). 9. Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy / za red. M. I. Melnyka, M. I. Khavroniuka (7-me vyd., pererob. ta dopov). Kyiv: Yuryd. dumka, 2010. 1288 s. (in Ukr.).

Kharchenko Ihor. Illegal crossing of the state border of Ukraine (art. 332² of the Criminal code of Ukraine): interpretation of certain elements of the crime

The article highlights the problem of teleological interpretation of the elements of illegal crossing of the State border of Ukraine (Article 332² of the Criminal Code of Ukraine) through the prism of the concept of the draft criminal law reflected in the Explanatory Note to it. In the course of the study, taking into account the methodology used, the following main conclusions were made. The criminal offense provided for in Article 332² of the Criminal Code of Ukraine is, from an objective point of view, unambiguous and can be committed in a single form, namely, in the form of illegal crossing of the state border of Ukraine. Alternativeness is characteristic of such a feature of illegal crossing of the state border of Ukraine as the subject of a criminal offense, which is: a) any person; b) a person who is prohibited from entering the territory of Ukraine; c) a representative of a unit of the armed forces or other law enforcement agencies of the aggressor state. The purpose specified in the Explanatory Note to the draft law in the first reading (namely, the purpose of promoting the protection of the sovereignty and territorial integrity of Ukraine by criminalizing the illegal crossing of the state border by representatives of the aggressor state) cannot be used for a teleological (purpose-based) interpretation of the provision set forth in Article 332² of the Criminal Code of Ukraine, since the draft law underwent significant changes before the second reading, and the Explanatory Note to the draft law in the version for the second reading was not formulated. The objective side of the crime provided for in Article 332² of the Criminal Code of Ukraine covers both the departure of a person from the territory of Ukraine and entry into its territory. The method of committing a criminal offense under Article 332² of the Criminal Code, namely, committing an act in any way outside the checkpoints across the state border of Ukraine or at checkpoints across the state border of Ukraine without the relevant documents, or with documents containing false information, characteristic of illegal crossing of the state border of Ukraine, is a mandatory feature of the specified composition of the criminal offense as a whole. The intent to cause harm to the interests of the state must be established only in cases where any person, other than a person who is prohibited from entering the territory of Ukraine or a representative of the armed forces or other law enforcement agencies of the aggressor state, illegally crosses the state border of Ukraine.

Keywords: illegal crossing of the state border of Ukraine, concept of the draft legal act, Explanatory Note, socially dangerous act, method of committing a criminal offense, subject of a criminal offense, purpose of committing a criminal offense, purpose of harming the interests of the state, person who is prohibited from entering the territory of Ukraine, representative of units of the armed forces or other law enforcement agencies of the aggressor state.

Дата першого надходження рукопису до видання: 05.01.2026

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 03.03.2026

Дата публікації: 24.03.2026